

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אביחי אברהם בוארון

4919/25/פ

הצעת חוק הרבנות הראשית לישראל (תיקון – מינוי רבנים שהוסמכו לרבנות על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל), התשפ"ה–2024

1. תיקון סעיף 7 בחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ס–1980¹, בסעיף 7(8), אחרי "10 רבנים" יבוא "שהוסמכו לרבנות על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל".

דברי הסבר

חוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ס–1980 (להלן – החוק), קבע את אופן מינוי האסיפה הבוחרת, את דרכי בחירתם של הרבנים הראשיים ומועצת הרבנות הראשית ומשך כהונתם. בכלל זה, בסעיף 7(8) לחוק נקבע כי האסיפה הבוחרת תכלול עשרה רבנים שימנו הרבנים הראשיים, בהתייעצות עם השר ובאישור הממשלה. סעיף זה הוא תוצר של תיקון משנת 2004 כשלפני התיקון מונו על ידי שר הדתות באישור הממשלה.

הרקע לשינוי בחוק היה פירוקו של משרד הדתות והחשש של הרבנות הראשית מהתוצאה של העברת סמכויות המשרד למשרד המשפטים. בישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת שהתקיימה ביום 31 בדצמבר 2003, אמר סגן השר יצחק לוי: "זה היה חלק מההבנה של פירוק המשרד. כלומר, ההבנה הייתה שמכיוון שהיו חששות בציבור הדתי, בציבור הרבני, אצל הרבנים הראשיים לישראל, חששות שהמעבר הזה יוכל להזיק למעמד הרבנות ולמעמד הדיינות בישראל, הייתה הבנה שתהיה חקיקה, והחקיקה הזאת, כפי שתראו, מקנה סמכויות נוספות לנשיא בית הדין... סמכויות שהיו אצל שר הדתות הועברו לנשיא בית-הדין".

בישיבת המליאה לאישור החוק, שהתקיימה ביום 9 בפברואר 2004, אמר חבר הכנסת אופיר פז פינס: "בחוק הזה סיעת שינוי והממשלה בעצם נותנות בידי הרבנים הראשיים לישראל את סמכויות שר הדתות... חלק גדול מהסמכויות הועברו לרבנים הראשיים, ואני אמרתי את זה בחוק הדיינים, ואני אומר את זה כעת: לא יכול להיות שבידי הרבנים הראשיים, בכל הכבוד המגיע להם – ויש כבוד – יהיו סמכויות כל כך מרחיקות לכת בנושאים שקשורים לכלל ישראל. לנשיא בית המשפט העליון, כבוד הנשיא אהרון

¹ ס"ח התש"ס, עמ' 90.

ברק, אין הסמכויות שיש לרבנים הראשיים ביושבם כיושבי ראש או כנשיאים של בית הדין הרבני הגבוה, וזה לא ייתכן".

למרות ההיסטוריה החקיקתית האמורה, בבג"ץ 7583/22 בית המשפט העליון נחלק בעניין פרשנות הסעיף האמור. השופט מינץ קרא את לשון החוק באופן דווקני וקבע כי "הפרשנות הבסיסית והפשוטה של המונח "רבנים" על פי תפיסת עולם הלכתית אורתודוקסית כפי שנתפסת על ידי הרבנות הראשית, היא מי שהוסמך לרבנות על ידי הרבנות הראשית". לעומתו, השופטים ברק-ארז ועמית בדעת הרוב הרחיבו את הפרשנות של לשון החוק וטענו כי תכליתית יש לכלול במונח "רבנים" גם נשים בעלות השכלה תורנית. הצעת חוק זו, מבקשת להבהיר כי כוונת המחוקק במונח "רבנים" לעניין סעיף זה, היינו רבנים שהוסמכו לרבנות על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ו בתשרי התשפ"ה (28.10.2024)